

احیای نقش مراکز مذهبی در طرح‌های
مرمت بافت‌های تاریخی شهری مبتنی بر
ملاحظات فرهنگی؛ مورد مطالعه: بافت
تاریخی محله پشت گنبد اصفهان
میلاذ فتحی، محمد مهدی رئوف
صص ۲۹-۴۸

احیای نقش مراکز مذهبی در طرح‌های مرمت بافت‌های تاریخی شهری مبتنی بر ملاحظات فرهنگی؛ مورد مطالعه: بافت تاریخی محله پشت گنبد اصفهان

میلاذ فتحی^۱، محمد مهدی رئوف^۲

۱- دانشجوی دکتری معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد بروجرد، لرستان، ایران
ri.ihtafdalim@ofni

۲- کارشناسی ارشد طراحی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم تحقیقات زنجان، زنجان، ایران

چکیده:

ابنیه مذهبی به‌ویژه مساجد به‌عنوان عنصر هویت‌بخش و قلب تپنده شهر همواره نقش محوری در شهرهای اسلامی داشته است. هویت شهرهای ایران با ورود مظاهر شهرسازی مدرن در قرن حاضر دچار تغییرات بیرونی و درونی بسیاری شده است. بدیهی است که با چنین تحولاتی در شهرها، بافت تاریخی شهر و ساختارهای ارزشمند آنکه زمانی به‌عنوان یک کلیت شهری، حیاتی کارآمد داشت در وجوه کالبدی و کاربردی دچار دگرگونی شد. به دنبال این تحولات در فضاهای شهری بافت تاریخی، شکاف بین این بافت و شهر معاصر بیش‌ازپیش افزایش یافته و منجر به بروز مشکلاتی در ابعاد کالبدی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در شهرهای تاریخی شده است که نمی‌توان به راحتی از کنار آن عبور کرد. هدف این مقاله شناسایی عوامل بروز این گسست به‌ویژه در ابعاد اجتماعی و فرهنگی در بافت‌های تاریخی شهرهای ایران و ارائه راهکارهایی جهت تقویت نقش مراکز مذهبی به منظور رجوع به مفاهیم عمیق شهرسازی اسلامی ایران است. بر این اساس محله پشت گنبد به‌عنوان یکی از محلات تاریخی در شهر اصفهان به‌عنوان مطالعه موردی انتخاب شده است. روش مورد استفاده در این مطالعه توصیفی-تحلیلی بوده و گردآوری داده‌ها به صورت اسنادی و میدانی صورت پذیرفته است.

کلمات کلیدی: بافت تاریخی، مراکز مذهبی، هویت فرهنگی، محله پشت گنبد اصفهان.